

În 1966, când m-am înscris la Facultatea de Limbi Orientale, nu eram câtuși de puțin conștientă că există mai multe identități românești.

Institutul de Limbi Orientale: magia haotică

Institutul de Limbi Orientale este astăzi aliniat la modelul european al universităților; în 1966 era un colegiu original, fondat în 1795, păstrător al unei tradiții a disciplinelor un pic exotice în ochii marelui public. Studenții de aici alcătuiau o lume amestecată și foarte pasionată. În 1966, ambianța la Limbi Orientale contrasta cu un fel de posomoreală un pic încremenită, cea de la Sorbona. Te întâlneai la Limbi Orientale cu studenți de profil clasic, combinând studiul unei limbi cu un curs de istorie, științe politice sau litere, dar și cu misionari. Antropologi, aventurieri, viitori diplomați, militari destinați serviciilor de informații sau viitori atașați în departamentul de apărare, pensionari cultivați dornici să descopere domenii noi, foarte serios implicați în achiziția diplomei de studii.

Studiile românești erau coordonate de profesorul Alain Guillermou, normalian din generația lui Léopold Senghor, lingvist, specialist în gramatică, literat. Nu știam nimic despre el decât că scrisese un manual de limbă română apărut la Klincksieck în 1953, pe care eram rugați să-l studiem, și o enormă teză consacrată unui scriitor, poet român post-romantic, Mihai Eminescu. Traducător – a tradus, printre altele, opere de ficțiune dintre cele două războaie – al romanului *Pădurea interzisă* al lui Mircea Eliade, Alain Guillermou ne-a făcut să descoperim acest text major, în același timp de istorie și de ficțiune, care acoperă anii 1937-1947 în România: ascensiunea extremei drepte legionare, colaborarea cu Germania nazistă și războiul împotriva URSS alături de Hitler, venirea sovieticilor și răsturnarea Monarhiei. Când am devenit studentă la Istorie, Alain Guillermou m-a pus în legătură cu Alphonse Dupront, normalian și el, specialist în frumoase studii despre cruciade. Dupront condusese înainte de război Institutul Francez de

Înalte Studii de la București, întemeiat în 1924 și închis în 1948. Cu Dupront, am perceput spațiul și timpul în desfășurarea cruciadelor, ruptura între evenimential și durată. Dupront jongla în amfiteatru, la Sorbona, cu o cronologie, or studenții din jurul anului 1968 considerau demodată studiarea datelor. Așa se face că profesorul acesta se adresa unui amfiteatru aproape gol. Contrastul între scandalul amfiteatrului pustiu și magia călătoriei în vremea cruciadelor, pe care ne-o oferea Dupront, mă perturbă.

Am aflat că profesorul Alain Guillerrou avea opt copii; ne-a promis să ne urce pe cei mai buni dintre noi în microbuz ca pe copiii lui și să ne ducă în România. Proiectul nu s-a mai realizat, mai 1968 a spulberat entuziasmele profesorului nostru, care s-a situat de partea conservatorilor. În mod ciudat, cum și unii și alții eram captivați de mirajul unei Români „fără asemănare” în blocul de Est, nu ne-am mirat că un om de dreapta a putut să accepte sau să se acomodeze cu regimul lui Ceaușescu în așa măsură încât să fie fericit să călătorească în România. Asistentul nostru la limbă română, Titus Bărbulescu, fost legionar, exilat în Franța, spre deosebire de Guillerrou, care nu venea cu niciun mesaj politic direct, avea un discurs de extremă dreaptă. Prin el am înțeles foarte repede ce povară dureroasă reprezintă statutul de exilat, un exil românesc care va cunoaște un nou val la începutul anilor 1970. Mai târziu voi deveni conștientă de distanțele care-i despărteau pe exilații de la începutul războiului rece de cei ai generației anilor 1970, de suspiciunile și uneori chiar de ostilitățile interne pe care această lume le întretinea. Zvonurile erau la ordinea zilei, știrile false circulau.

Concret, numai cu ocazia primei mele călătorii în România, în august 1967, am putut descoperi România lui Ceaușescu, comunistă, arhaică, ambițioasă și naționalistă, o societate neinformată, închisă, într-o parte a ei, în ea însăși și nostalgiile interbelicului, sau mulțumită, într-o altă parte a ei, de un regim care îi asigura o reală promovare socială. În 1974 mai existau

încă tineri ingineri pe care-i auzeam la restaurantul Universității din București vorbind despre „Ceașescu al nostru”. Faptul că nu aveau, fiecare dintre ei, un autoturism personal îi preocupa și mă întrebau cu insistență dacă e adevărat că muncitorii francezi aveau toți mașini. Unul dintre ei m-a invitat în apartamentul lui modern într-unul din blocurile nou construite în anii 1960; era mândru de locuința lui cu apă curentă și voia să-și aducă de la țară mama, ca să se bucure și ea de acest confort. Acești ingineri aveau acces la un club sportiv privat de pe malul lacului Herăstrău, unde ascultau cântecele lui Mireille Mathieu și beau băuturi gazoase colorate.

Șocol: Sinaia – august 1967

Două sau trei studențe de la Limbi Orientale, printre care și eu, am beneficiat de o bursă acordată de Ministerul Afacerilor Interne pentru a urma cursurile de vară organizate la Sinaia de Universitatea din București. Programul se prezenta ca un curs de limbă, literatură și artă populară, destinat cursanților occidentali. Acesta dura o lună și se încheia printr-un periplu cu autocarul în Transilvania, până la Cluj. Programul nu prevedea un sejur la București, rămâneam, ca închiși într-un borcan, cu profesorii și asistenții noștri. Opțiunea a fost pentru Sinaia, reședință regală de vară în pădurile Carpaților, la mai mult de 100 km de București, un loc minunat, aerisit, pe care regele Carol I îl alesese pentru a construi aici un castel în stil gotic german, castelul Peleş. Oamenii politici ai țării îl urmaseră pe rege care, pasionat de vânatoare, își petrecea multe luni la Sinaia, și își construiseră la rândul lor vile opulente în apropierea castelului. Mai multe decizii importante, cum ar fi opțiunea pentru o neutralitate de așteptare, în august 1914, fuseseră luate într-una din sălile de ședințe ale Peleşului. Sinaia și-a dobândit strălucirea în perioada interbelică, atunci când burghezia de la București a transformat-o într-una dintre stațiunile repute ale țării, pentru răcoarea din timpul verii și zăpada din timpul iernii.